

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf. I. 20.090/2014/5. szám

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Léhmann György ügyvéd (címe) által képviselt I.rendű felperes neve (címe) I. rendű, a II. rendű felperes neve (címe) II. rendű és III.rendű felperes neve (címe) III. rendű felpereseknek - a Dr. Mészáros Judit ügyvéd (címe) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen szerződés érvénytelenségének a megállapítása iránti perében a Nyíregyházi Törvényszék 6.P.22.230/2012/37. számú ítélete ellen a felperesek által 39. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi egyetemlegesen az I., II., III. rendű felpereseket, hogy fizessenek meg 15 napon belül az alperes részére 10 000 (Tízezer) forint összegű másodfokú perköltséget, valamint az államnak - külön felhívásra - 48 000 (Negyvennyolcezer) forint fellebbezési eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

Az I. rendű felperes abból a célból, hogy a "x-i" ingatlanán történő építkezéshez kölcsönt vegyen fel. 2006. évben több bankot is felkeresett, végül széles körű tájékozódás után svájci frank alapú kölcsön felvétele mellett döntött.

A 2006. november 24. napján benyújtott kölcsönigénylés iránti kérelem alapján 2006. december 19. napján egyrészről az alperes mint Bank, másrészről az I. rendű felperes mint Adós és szülei, II.rendű felperes neve és III. rendű felperes neve mint Adóstársak között „Ingatlanfedezet mellett nyújtott személyi hitelhez" elnevezésű kölcsönszerződés jött létre. A szerződés 1. pontja szerint az alperes 4 900 000 Ft összegű, svájci frank devizanemben nyilvántartott kölcsönt nyújtott az I. rendű felperes és az Adóstársak részére, akik vállalták a kölcsön és járulékai összegét 180 havi törlesztő részletben visszafizetni. A szerződő felek

rögzítették, hogy a kölcsön kamatlába változó, szerződéskötéskor évi 5,9 %; a kölcsön kezelési költsége változó, szerződéskötéskori mértéke évi 0 %; az induló teljes hiteldíj mutató (THM) mértéke 6,47 %.

A kölcsönszerződés 3. pontja szerint a Bank a szerződésben meghatározott kamatot, díjakat, illetve egyéb feltételeket a Szerződésben foglaltakra vonatkozó pénzüpiaci feltételek, valamint vonatkozó kockázatok változását felismerve, ahhoz igazodva egyoldalúan jogosult megváltoztatni. Ezen módosításról az Adóst 15 nappal megelőzően hirdetményben tájékoztatja.

A kölcsönszerződés 4. pontjának második bekezdése értelmében az I. rendű felperes és adóstársai kifejezetten nyilatkoztak arról, hogy megértették azt a banki felvilágosítást, mely szerint a kölcsön vonatkozásában jelentős árfolyamkockázatuk keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsön fedezete pedig nem devizaforrás. A szerződési pont harmadik bekezdése szerint a felek rögzítették, hogy a szerződés részét képezi a Bank mindenkor Üzletszabályzata, a Lakossági Hitelekre vonatkozó Általános Szerződési Feltételei. Az I. rendű felperes és adóstársai a szerződés aláírásával igazolták, hogy az Általános Szerződési Feltételeket átvették, elolvasták, megértették és elfogadták.

A Lakossági Hitelek Általános Szerződési Feltételei szerződéskötéskor hatályos I.5.1. pontja rögzítette, hogy a Bank kifejezetten fenntartja magának a jogot, és az Ügyfél elismeri a Bank azon jogát, hogy új kölcsöntípus bevezetésekor az ÁSZF rendelkezéseit kiegészítse, továbbá, hogy a bel- és külföldi pénzügyi piaci viszonyok, a jogszabályok, hatósági előírások, a banki üzletpolitika, vagy a kölcsönszerződésben foglalt szolgáltatásra, valamint az Ügyfélre vonatkozó kockázat megváltoztatására tekintettel, ahhoz igazodva, egyoldalúan módosítsa a hatályos ÁSZF rendelkezéseit, illetve a Hirdetményben és az egyedi Ügyfélszerződésben meghatározott kondíciókat. A szerződéskötéskor hatályos I.6.3. pont pedig azt tartalmazta, hogy a Bank fenntartja magának azt a jogot, hogy változó kamatozású hitelek esetén jogszabályban meghatározott keretek között a pénzüpiaci, devizapiaci és jogszabályi feltételek változását felismerve, ahhoz igazodva egyoldalúan megváltoztassa az ügyleti kamatlábat. A feltételek I.5.1. pontja 2009. április 30. napjától megváltozott annyiban, hogy az I.5.2 pontra utalással részletesen meghatározta, hogy melyek azok az objektív körülmények - 1. jogi szabályozói környezet megváltozása, 2. pénzüpiaci feltételek, a makrogazdasági környezet módosulása, 3. az Ügyfél kockázati megítélésének megváltozása -, amelyek esetében egyoldalúan a Bank által a kamat megváltoztatható.

A szerződéskötéskor hatályos Általános Szerződési Feltételek I.5.3. pontja rögzítette, hogy amennyiben az Ügyfél az ÁSZF, az egyedi Ügyfélszerződés, illetve a Hirdetmény módosításával nem ért egyet, és az ellen írásban tiltakozik, a Bank úgy tekint, hogy az Ügyfél az adott Kölcsönszerződésre vonatkozó feltételek szerint, ezek hiányában pedig a módosítás hatályba lépésének napjára, a Bankkal kötött kölcsönszerződését felmondta. A 2009. április 30. napjától megváltozott rendelkezések értelmében az I.5.7. pont rögzítette, hogy a kamat, díj vagy költség Ügyfél számára kedvezőtlen módosítása esetén az Ügyfél a módosítás hatályba lépése előtt jogosult a szerződés díjmentes felmondására.

A szerződéskötés napján aláírt Kockázatfeltáró Nyilatkozat szerint az I. rendű felperes és adóstársai kijelentették azt, hogy tudomásuk van arról, hogy a deviza alapú, ingatlanfedezetű személyi hitel konstrukciónál felmerül a forint/svájci frank árfolyammozgásokból adódóan a veszteség kockázata, továbbá hogy a szerződés futamideje alatt a forint / svájci frank árfolyam kedvezőtlen változása esetén a svájci frankban megállapított törlesztő részletek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet, és ezzel az árfolyamváltozásoknak ki nem tett forint alapú hitelekhez képest fokozott kockázatot vállalnak.

Az I. rendű felperes és adóstársai a szerződésben vállaltak szerinti egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatukat 2006. december 20. napján közjegyzői okiratba foglalták, amely ugyancsak tartalmazta az alperesi egyoldalú szerződésmódosítás jogosultságát, és az Általános Szerződési Feltételeknek a felek szerződése részévé tételét.

A kamatláb mértékét az alperes 2007. június 12. napjával évi 6,65 %-ra, majd 2008. december 12. napjával évi 7,15 %-ra módosította.

III. rendű felperes 2009. június 30. napján, II. rendű felperes 2010. szeptember 24. napján elhunyt, mindkettőjük örökösei az I., II. és III. rendű felperesek.

A felperesek a 2012. december 10. napján érkezett keresetükben kérték, hogy a bíróság állapítsa meg a 2006. december 19. napján megkötött kölcsönszerződés 3. pontja azon részének a semmisségét, hogy „A Bank a szerződésben meghatározott kamatot, díjakat, illetve egyéb feltételeket a szerződésben foglaltakra vonatkozó pénzügyi feltételek, valamint a vonatkozó kockázatok változását felismerve, ahhoz igazodva egyoldalúan jogosult megváltoztatni”. Kérték annak a megállapítását, hogy a semmis szerződési rendelkezések 2006. december 9-től, a szerződés megkötésének napjától kezdődően nem jelentenek kötelezettséget az adósokra nézve. Az alperessel szemben perköltség igényt is előterjesztettek. Keresetükben előadták, hogy az egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételek tisztességtelenek, a jóhiszeműség követelményével ellentétben az adósok kárára határozták meg a felek szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit.

Az alperes a kereset elutasítását, a felperesek perköltségében marasztalását kérte azzal, hogy a vitatott szerződési rendelkezés a szerződéskötéskor hatályos jogszabályi rendelkezéseknek megfelelt, nem minősül tisztességtelennek.

A felperesek a keresetüket ezt követően két alkalommal módosították. A 2013. május 24. napján benyújtott keresetmódosítás szerint kérték másodlagosan a 2006. augusztus 18-án hatályban lévő Általános Szerződési Feltételek I.6.3. pontja - mint tisztességtelen szerződési feltételeket tartalmazó rendelkezés - semmisségének, valamint annak a megállapítását, hogy ezek a feltételek a szerződés megkötésétől kezdődően nem jelentenek kötelezettséget az adósokra nézve. A 2013. július 31. napján benyújtott keresetmódosításuk szerint kérték ezen túl a kölcsönszerződés egésze semmisségének a megállapítását abból az okból, hogy az alperes az árfolyamrés költségként történő feltüntetését elmulasztotta, jogkövetkezményként kérték a szerződés érvényessé nyilvánítását akként, hogy a szerződés részét képező deviza vételi és eladási árfolyam

közötti eltérés mint költség 1 % (deviza-középárfolyamtól +/- 0,5 %); kérték továbbá az ebből következően jogcím nélkül megfizetett 500 000 Ft visszafizetésére is kötelezni az alperest. Az alperes kifejezett nyilatkozata szerint nem járult hozzá a határidőn túl előterjesztett keresetváltoztatásokhoz. Az elsőfokú bíróság 35-II. sorszámú végzésével a Pp. 146/A.§-ának (1) bekezdésébe ütközően előterjesztett keresetváltoztatásokat elutasította.

Az elsőfokú bíróság 37. sorszám alatt meghozott ítéletével a felperesek keresetét elutasította. Kötelezte egyetemlegesen a felpereseket, hogy fizessenek meg az alperesnek 15 napon belül 30 000 Ft perköltséget és az államnak külön felhívásra 36 000 Ft le nem rótt eljárási illetéket.

Az első fokú ítélet indokolása szerint a felperesek a kölcsönszerződés 3. pontjában foglalt rendelkezés érvénytelenségének a megállapítását kérték, azonban a rendelkezés alapján bekövetkezett konkrét módosítások érvénytelenségének a megállapítására a keresetük nem terjedt ki, ezért a kereset érdemi elbírálása szempontjából közömbös, hogy az alperes a törlesztő részlet emelkedését eredményező módon a hiteldíjat ténylegesen egyoldalúan módosította-e. A kölcsönszerződést az I. rendű felperes és adóstársai gazdasági, szakmai tevékenységi körükön kívül, míg az alperes gazdasági, szakmai tevékenységi körén belül kötötte meg, ezért a szerződés a Ptk. 685. §-ának d) és e) pontja szerinti fogyasztói szerződésnek minősül. Annak a meghatározása során, hogy a sérelmezett kikötés tisztességtelennek minősül-e - mivel a 93/13 EKG tanácsi irányelvet a jogalkotó a nemzeti jogba tartalmi hiba és hiányosság nélkül átültette -, a Ptk. 209. §-ának (1) és 209/A. §-ának (2) bekezdései, valamint a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet szabályai az irányadóak. Az elsőfokú bíróság az I. rendű felperes személyesen tett nyilatkozata és a kölcsönigénylő lap tartalma alapján arra az álláspontra helyezkedett, hogy az I. rendű felperes és adóstársai már azzal a szándékkal fordultak az alpereshez, hogy olyan deviza alapú hitelt kívánnak igénybe venni, amely elszámolása a svájci frankhoz kötődik, és amely kölcsön biztosítékeként ingatlant kívántak fedezetként nyújtani. A közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú tartozáselismerő nyilatkozat, valamint a kockázatfeltáró nyilatkozat tartalma alapján megállapítható volt, hogy a szerződéskötéskor az I. rendű felperes és adóstársai tájékoztatást kaptak az árfolyamkockázatról. A szerződéskötéskor ismeretekkel rendelkeztek arról, hogy a kölcsön kamata változó mértékű, amelyet az alperes egyoldalúan módosíthat a forrásköltségeinek, így a jegybanki alapkamatnak a kedvezőtlen változása esetén. A kölcsönszerződésben és a közjegyzői okiratban foglalt nyilatkozatok alapján megállapítható volt az is, hogy az adósok az alperes üzletszabályzatát, általános szerződési feltételeit a szerződéskötést megelőzően megismerték, megértették és elfogadták, így tudomással bírhattak arról is, hogy az egyoldalú módosítás ellen írásban tiltakozhatnak, amelyet az alperes a szerződés felmondásának tekint, továbbá ezen felül a szerződéses rendelkezések szerint jogosultak voltak egy alkalommal a szerződést módosítani és forintban nyilvántartott hitellé alakítani. A kölcsön iránti kérelmüket az I. rendű felperes és adóstársai a szerződéskötést megelőzően három héttel nyújtották be, több hiteltípus közül választhattak, választási lehetőséggel bírtak a futamidő és deviza alapú elszámolás esetén a devizanem tekintetében is. Tudomással bírtak a hiteldíj-változás lehetőségéről és annak a törlesztő részletre gyakorolt hatásáról, amelyre tekintettel nem

igényeltek hitelfedezeti életbiztosítást. A szerződés megkötésekor, döntésük meghozatalakor már számos olyan információ birtokában voltak, amelyek alapján józanul mérlegelhették a perbeli szerződés által számukra nyújtott előnyöket, így az elérhető forint hitelhez képest alacsony deviza kamatszintet, a hosszabb, mintegy 180 hónapos futamidő lehetőségét, valamint a szerződés felmondásának, illetve forint alapú hitellé való változtatásának lehetőségét. Ennek ellenében vállalták a szerződéskötést megelőzően már megismert árfolyamkockázatot, és azt, hogy az alperes a 180 hónap futamidő alatt változó hiteldíjat érvényesít. A mérlegelésük egyik szempontja lehetett a részükre biztosított felmondási jog és a kölcsön egyösszegű visszafizetésének, valamint a fennálló tőketartozás forinthitellé való átalakításának a lehetősége. Az alperes a hiteldíj egyoldalú módosításának jogát a szerződéskötéskor hatályos Hpt. 210. §-a (3) bekezdésében meghatározott rendelkezéssel összhangban kötötte ki, ezt a szerződési feltételt az I. rendű felperessel és adóstársaival egyedileg megtárgyalta, akik döntésük meghozatala során a támadott szerződési kikötést is mérlegelték. Mivel a szerződéses kikötés egyedileg megtárgyaltnak minősül, ebből következően annak tisztességtelen jellege nem vizsgálható, ezért a szerződési rendelkezés érvénytelenségének megállapítására irányuló kereset alaptalan.

Az elsőfokú bíróság megállapította továbbá, hogy a keresetmódosításokat a felperesek a Pp. 146/A. §-a (1) bekezdésének a rendelkezéseivel ellentétesen, az alperes érdemi ellenkérelmének előadását követő 30 napon túl változtatták meg, a keresetváltoztatáshoz az alperes nem járult hozzá. Az első keresetváltoztatás egy további szerződési feltétel érvénytelenségének a megállapítására irányult, míg a második keresetváltoztatás a Kúria Gfv.VII.30.078/2013/14. számú közbenső ítéletére hivatkozással történt, amely bírósági döntés nem a peres felek közötti jogviszony elbírálása során született, ezért a Pp. 146/A. §-ának (4) bekezdése nem alkalmazható. Mindezek alapján a meg nem engedett keresetváltoztatásokat a Pp. 146/A. §-ának (6) bekezdése alapján elutasította.

Az elsőfokú bíróság mellőzte, mint a per elbírálása szempontjából szükségtelent, a felperesek által **V. I-nak**, a Magyar Nemzeti Bank felügyelő bizottsági tagjának a tanúkénti meghallgatására vonatkozó indítványa teljesítését, mivel ezzel a felperesek az alperes forráskiadására vonatkozó tények igazolását kívánták elérni, amely tény bizonyításának a perben relevanciája nincs.

A felperesek pervesztessége folytán a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése szerint kötelezte az elsőfokú bíróság a felpereseket az alperes javára a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. §-ának (1), (3) és (6) bekezdései alapján a pertárgy értékére és az indokolt jogi képviselői tevékenységre tekintettel 30 000 Ft ügyvédi munkadíj, valamint meg nem határozható pertárgyérték alapulvételével az államnak 36 000 Ft le nem rótt eljárási illeték megfizetésére.

Az ítélettel szemben a felperesek terjesztettek elő fellebbezést, kérték az ítélet megváltoztatását és a keresetüknek teljes egészében való helyt adást. A fellebbezésben előadták, hogy az első fokú ítélet tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a perbeli szerződési feltétel egyedileg megtárgyalt feltételnek minősül. Az alperes az egyoldalú szerződésmódosításra alapot adó okokat túl általánosan, az objektivitás elvével

ellentétesen, nem átláthatóan határozta meg, ezért tisztességtelennek, ebből következően semmisnek minősül.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében kérte az ítélet, helyes indokai alapján való helybenhagyását.

Az ítélet tábla a fellebbezést a Pp. 256/A. §-ának (1) bekezdésének f) pontja szerint tárgyaláson kívül bírálta el, és azt a következők szerint nem találta alaposnak:

A felperesek fellebbezésének indokai ugyan kifejezetten nem támadták az elsőfokú bíróságnak a keresetváltoztatásokat elutasító rendelkezéseit, mivel azonban az első fokú ítélet megváltoztatását úgy kérték, hogy az ítélet tábla egészében adjon helyt (módosított) keresetüknek, ezért a fellebbezés elbírálása során az ítélet tábla rámutat arra, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 146/A. §-a (1)-(6) bekezdéseinek megfelelően járt el akkor, amikor az alperes érdemi ellenkérelme előadását követő 30 napon túl előterjesztett keresetváltoztatásokat elutasította.

A Pp. 146/A. §-ának a rendelkezései imperatív szabályként korlátozzák a felperes eljárási jogait azokban az eljárásokban, ahol - mint a jelen perben - a jogi képviselő kötelező, azzal, hogy a törvényi kivételektől eltekintve az alperesi érdemi ellenkérelem előadását követő 30 napon túl kizárják a kereset megváltoztatásának a jogát. Nem vitatottan a kereset első és második megváltoztatására is az alperesi ellenkérelem előadása utáni 30 napos határidőt követően került sor. Helytállóan hívta fel az elsőfokú bíróság a keresetváltoztatás fogalmát tartalommal megtöltő Pp. 146. §-ának (1) és (5) bekezdéseit, amely értelmében az eredeti kereset akár tárgyi, akár személyi módosítása - felemelése, leszállítása, a perben nem álló személyekre alperesként kiterjesztése, az eredeti kereseti kérelem helyébe másik állítása - csak akkor nem minősül a kereset megváltoztatásának, ha az eljárási rendelkezések kifejezetten ezt tartalmazzák.

A kereset a felperesnek a bírósághoz címzett kérelme, amelyben a polgári ügyben felmerült jogvitája eldöntését kéri. Az eredeti kereset tárgya a 2006. december 19. napján létrejött kölcsönszerződés 3. pontjának az alperest a szerződési feltételek egyoldalú módosítására feljogosító rendelkezéseinek a semmissége volt. Ehhez képest a kereset megváltoztatásának minősül a kereset kiterjesztése egy másik szerződéses feltétel semmisségének a megállapítására, és ugyancsak a kereset megváltoztatása az árfolyamrés költségként történő feltüntetésének az elmulasztása miatt az egész szerződés semmisségének a megállapítására irányuló kérelem. A meg nem engedett keresetváltoztatás pedig, a Pp. 146. §-ának (5) bekezdése kivételt megalapozó rendelkezései hiányában, a Pp. 146/A. §-ának (1) bekezdése szerint tilos.

A kérelemhez kötöttség a Pp. 3. §-ának (1) bekezdésén alapuló szabálya - a megtámadhatósággal ellentétben - a semmisségre hivatkozás esetén annyiban nem érvényesül, hogy a Ptk. 234. §-ának (1) bekezdése alapján a semmisségi okot a bíróság hivatalból is észlelheti, semmisségi ok hivatalból észlelése esetén a Pp. 3. §-ának (3) bekezdése szerint erre a bizonyítási teher meghatározása során a feleknek a figyelmét fel kell hívnia, azonban az 1/2010. (VI.28.) PK vélemény 2. pontja szerint az érvénytelenség a

Ptk. 237. §-án alapuló jogkövetkezményeit akár semmisség, akár megtámadhatóság esetén a bíróság csak a fél erre irányuló kérelme alapján alkalmazhatja. Mindebből következően a többen a kevesebb logikai szabálya alapján az egész szerződés semmisége egyben a szerződés 3. pontjának az alperes egyoldalú szerződésmódosítási jogosultságát megalapozó rendelkezésének a semmisségét is magában foglalhatja. Önmagában ezért a bíróság az eredeti kereseti kérelem elbírálása során semmisségi okként figyelembe vehette volna hivatalból a deviza vételi és eladási árfolyam közötti eltérés mint költség feltüntetésének elmulasztásából eredő jogkövetkezményeket. Az eredeti kereset elbírálása szempontjából azonban a felhívott Kúria Gfv.VII.30.078/2013/14. számú közbenső ítéletében kifejtett indokolás szerint az árfolyamrés költségként feltüntetésének az elmaradása az alperes egyoldalú szerződésmódosítási jogosultságának szempontjából semmilyen jelentőséggel nem bír. A Kúria hivatkozott döntése úgy foglalt állást, hogy a kétnemű devizaárfolyam (vételi és eladási árfolyam) alkalmazása során felmerülő különbözet költségnek minősül, ezért a Hpt. 213. §-a (1) bekezdésének c) pontjában foglaltakra figyelemmel az árfolyamok közötti különbség százalékos mértéke vagy az árfolyamrés mértéke feltüntetésének a hiánya a szerződés semmisségét eredményezi. Tekintettel a Kúria által is alkalmazott, az érvénytelen szerződés a megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal érvényessé nyilvánításának elsődlegességére - tehát, hogy a szerződés megkötésekor irányadó árfolyamrés mértékét, vagy a vételi és eladási árfolyam közötti eltérés mértékét kifejezetten a szerződés részévé lehet tenni - egyéb érvénytelenségi ok hiányában az így alkalmazandó jogkövetkezmény miatt ez a hivatkozott semmisségi ok nem érintheti az egyoldalú szerződésmódosítást megalapozó rendelkezéseket, ebből következően a keresetváltoztatás meg nem engedettségétől függetlenül az árfolyamrés költségkénti feltüntetésének elmaradásán alapuló semmisségi hivatkozást az ítéletábra a kereset elbírálása szempontjából figyelmen kívül hagyta.

A szerződéskötéskor hatályos, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 210.§-ának (3) bekezdése szerint a pénzügyi intézmény pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződésében kamatot, díjat vagy egyéb szerződési feltételt csak akkor lehet egyoldalúan, az ügyfél számára kedvezőtlenül módosítani, ha szerződés ezt - külön pontban - a pénzügyi intézmény számára meghatározott feltételek, illetve körülmények esetére egyértelműen lehetővé teszi. Ezen felül - mivel a kölcsön felvétele építés céljára történt, ezért a Hpt. 2. számú mellékletének III.13. pontja szerint lakossági szerződésnek minősült - a 213. §-a (1) bekezdésének d) pontja értelmében tartalmaznia kellett azon feltételeknek, illetőleg körülményeknek a részletes meghatározását is, amelyek esetében a hiteldíj megváltoztatható. A fenti jogszabályi rendelkezésnek a kölcsönszerződés 3. pontja és az annak rendelkezéseit kiegészítő Lakossági Hitelek Általános Szerződési Feltételeinek I.5.1., I.5.2. és I.6.3. pontja megfelelt, ezért ebből az okból jogszabályba nem ütközött.

Helytállóan vizsgálta azonban ezen felül az elsőfokú bíróság a szerződési feltételeinek a Ptk. 209/A.§ -ának (2) bekezdésébe ütköző voltát is.

Az ítéletábra osztotta az elsőfokú bíróságnak a sérelmezett szerződési kikötések egyedi megtárgyalására vonatkozó álláspontját.

A per tárgya az alperes javára a szerződés 3. pontjában kikötött egyoldalú szerződésmódosítás joga volt. A rendelkezés semmisségét a felperesek a Ptk. 209. §-ának (1) bekezdésére és 209/A. §-ának (2) bekezdésére alapították azzal, hogy a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel tisztességtelen.

A per eldöntése szempontjából helytállóan vonta vizsgálat alá az elsőfokú bíróság, hogy a felek között létrejött szerződés fogyasztói szerződésnek, a sérelmezett szerződéses kikötés pedig az alperes által egyedileg meg nem tárgyalt feltételnek minősül-e.

Az elsőfokú bíróság a Ptk. 685. §-ának d) és e) pontja alkalmazásával megfelelően minősítette a perbeli kölcsönszerződést fogyasztói szerződésnek. A szerződés bank által a gazdasági, szakmai tevékenységi körén kívül eljáró magánszemélynek svájci frankban megállapított és nyilvántartott, forintban folyósított és az esetleges árfolyamváltozások figyelembevételével forintban törlesztett kölcsönszerződés, ezért egyértelműen fogyasztói szerződés.

A szerződéskötés idejében hatályos szabályozás része volt a Ptk.-t módosító 1997. évi CXIX. törvény 11. §-ának (4) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a Tanács a fogyasztóval kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen szerződési feltételekről szóló 93/13 EJK irányelvének megfelelést szolgáló, a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet, amely 1. §-ának (1) bekezdése határozta meg a fogyasztói szerződésben feltétlenül tisztességtelennek minősülő szerződési feltételeket („fekete lista”), és amely 2. §-a határozta meg a fogyasztói szerződésben az ellenkező bizonyításáig tisztességtelennek minősülő szerződési feltételeket („szürke lista”).

A keresetben a felek között létrejött kölcsönszerződés érvénytelenségét a felperesek a Ptk. 209/A. §-ának (2) bekezdése alapján a hivatkozott kikötések tisztességtelensége miatt kérték megállapítani. A jogszabályhely értelmében a fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, továbbá a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalt tisztességtelen kikötés semmis.

A semmisség jogkövetkezményének az alkalmazása érdekében a fogyasztói szerződésben szereplő szerződési feltétel tisztességtelen volta azonban csak abban az esetben vizsgálható, ha a kifogásolt feltétel egyedileg meg nem tárgyalt.

A feltétel egyedileg meg nem tárgyalt volta mellett megdönthető, a sikeres ellenbizonyításig fennálló törvényi vélelem szól. Ezt megdönteni a fogyasztóval szerződő fél úgy tudja, ha minden kétséget kizáróan bizonyítja, hogy a vele szerződő fél részére ténylegesen fennállt a szerződés tartalmi befolyásának a lehetősége. A Ptk. 205/A. §-ának (2) bekezdése mind az általános szerződési feltétel, mind a fogyasztói szerződésben egyoldalúan előre meghatározott szerződési feltétel esetében biztosítja a szerződési feltételt használó fél számára annak a bizonyítását, hogy a feltételt a felek egyedileg megtárgyalták (2/2011 PK vélemény 3. pont).

A per rendelkezésre álló adatai alapján, a bizonyítékoknak a Pp. 206. §-ának (2) bekezdése szerinti szabad mérlegelése figyelembe vételével, az alperes megfelelően bizonyítani tudta, hogy a sérelmezett kikötéseket a szerződő felek egyedileg megtárgyalták.

A vélelem megdöntésére irányuló bizonyítás során figyelembe kell venni az egységes bírói gyakorlatot, hogy a szerződésben annak a rögzítése, hogy a fogyasztó a szerződést elolvasta, akaratával egyezőnek nyilvánította és azt tudomásul vette, önmagában még nem jelenti azt, hogy az általa később támadott feltétel egyedileg megtárgyalt szerződési feltételnek tekinthető. Az ilyen szerződéses tartalom a bizonyítási terhet nem fordítja meg, az továbbra is a fogyasztóval szerződött alpereseket terhelte. Az alperessel szerződő ügyfelek nagy számára, a szerződéskötés óta eltelt időre tekintettel az egyedi megtárgyalás bizonyítása során azonban kiemelt jelentőséggel bír az írásbeliség, a szerződéskötést megelőzően illetve a szerződéskötéskor a felek által aláírt okiratok, írásbeli nyilatkozatok tartalma. A támadott szerződéses feltétel egyedileg megtárgyalt voltának előzetes vizsgálata során ezért az elsőfokú bíróság helyesen tulajdonított jelentőséget az I. rendű felperes és az adóstársak szerződéskötés előtti írásbeli nyilatkozatainak és a felek közjegyző által és előtt írásba foglalt szerződéses nyilatkozatainak, és okszerűen vont le következtetést a támadott feltételt is érintően az egyedi megtárgyalásra vonatkozóan azokból a körülményekből, miszerint az I. rendű felperes és adóstársai által elismerten a szerződés aláírását megelőzően az egyedi szerződésük részévé tett általános szerződési feltételeket megismerték, megértették és elfogadták.

Azokat a körülményeket, amelyek a feltételek egyedi megtárgyalását bizonyították - az I. rendű felperes előzetes tájékozódása, a szerződéskötés célja, a kölcsönigénylés iránti kérelem, a kockázatfeltáró nyilatkozat, az egyedi kölcsönszerződés és a közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú tartozáselismerő nyilatkozat tartalma - az elsőfokú bíróság helytállóan tárta fel, a körülmények értékelésére vonatkozó álláspontját az ítélet táblája minden részében osztotta. A fentiekben ismertetett jogszabályi rendelkezések értelmében a gazdálkodó szervezet és a fogyasztó közötti szerződésekből nem következik kivételt nem tűrően, hogy a feltételeket a fogyasztóval szerződő fél mindig egyoldalúan előre meghatározta, a felek egyedileg nem tárgyalták meg; függetlenül a szerződések formai megjelölésétől, mindezeket a körülményeket minden egyes szerződés esetében külön vizsgálni kell. A felhívott szerződéskötési körülmények, egyezően a nem blanketta formájában kiállított, rövid, négy oldal terjedelmű, az adósok egyéni személyi és vagyoni körülményeit figyelembe vevő szerződés rendelkezéseinek szövegezéséből is következően, a feltételek egyedi megtárgyalását kellően bizonyítják.

Az egyedileg megtárgyalt szerződési feltételek viszont kizárják a Ptk. 209/A.§-a (2) bekezdésének az alkalmazását, ezért ebből az okból a keresetet elutasító ítéleti rendelkezés helytálló.

Az ítélet táblája azonban hangsúlyozza, hogy a kereset előterjesztésének a módja következtében a keresetet akkor is el kellett volna utasítani, ha a bíróság arra az álláspontra helyezkedik, hogy az alperes azokat a feltételeket, amelyek meghatározták az egyoldalú szerződésmódosítás jogosultságát, a Hpt. a szerződéskötéskor hatályos 210. §-ának (3) bekezdésével és 213. §-a (1) bekezdésének d) pontjával ellentétesen nem kellően

részletesen és egyértelműen írta elő, vagy a feltételeket az adósokkal egyedileg nem tárgyalta meg, és azok a Ptk. 209.§-ának (1) bekezdése szerint a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével, egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapították meg, ezért tisztességtelenek minősülnek.

A felperesek keresetükben az egyedi kölcsönszerződés 3. pontja azon része semmisségének a megállapítását kérték, amely az alperes javára a szerződés egyoldalú módosítását megengedte. A fentiekben kifejtettek szerint a hatályos jogszabályok önmagában ezt a szerződési kikötést nem tiltották, csak a megváltoztatásra alapot adó körülmények egyértelmű és részletes, továbbá egyedileg meg nem tárgyalt feltételek esetén annak a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megfelelő meghatározását írták elő. A felek között létrejött szerződés ezeknek a követelményeknek a Lakossági Hitelek Általános Szerződési Feltételei I.5.1. és I.6.3. pontja szerinti szabályozással kívánt megfelelni - ezeknek a szerződési feltételeknek az érvénytelenségére azonban az eredeti és hivatalból el nem utasított kereset nem irányult. A szerződés egyoldalú módosítását megengedő, annak okaként a pénzügyi feltételek és a vonatkozó kockázatok változására utaló rendelkezésről önmagában még nem lehet kijelenteni az egyértelmű és részletes, valamint a jóhiszemű és tisztességes meghatározás követelményébe ütközést, amennyiben az általános szerződési feltételek ezeknek a követelményeknek megfelelnek.

Az I. rendű felperes és adóstársai szerződési nyilatkozatuk szerint az általános szerződési feltételeket átvették és elfogadták. A közjegyzői okirat kifejezetten tartalmazta, hogy az általános szerződési feltételek a szerződés részévé váltak. Arról pedig, hogy a szerződéses okirat tartalma mindenben megfelel a valóságos ügyleti akaratuknak, jognyilatkozatuknak, a felperesek azt követően nyilatkoztak, hogy a közjegyző az okiratot előttük felolvasta, tartalmát megmagyarázta, azt elolvasásra rendelkezésükre bocsátotta. A közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (Ktv.) 111. §-ának (1) bekezdése szerint az ügyleti okirat közjegyzői okirat, amely közhitelesen tanúsítja a jogügyletre vonatkozó akaratnyilvánítás tényét. Ugyancsak közjegyzői okirat a ténytanúsító okirat, amelyben a közjegyző záradéki formában a jogi jelentőségű tényeket közhitelesen tanúsítja. A Ktv. 113. §-a alapján a közjegyző felel azért, hogy a közjegyzői okirat a valóságnak megfelelően tartalmazzon a közjegyző jelenlétében történt tényeket. A 3/2004. Polgári Jogegységi Határozat szerint a közjegyző közhatalmi tevékenységet gyakorol akkor, amikor közokiratot készít. A Pp. 195. §-ának (1) bekezdése a közokirathoz a valóság törvényi vélelmét fűzi, eszerint a közjegyzői okirat, mint közokirat teljesen bizonyítja az okirattal tanúsított tények valóságát, az okiratban foglalt nyilatkozat megtételét.

Mindezekből megalapozottan lehet olyan következtetést levonni, hogy az adósok elfogadták az alperes egyoldalú szerződésmódosítási jogát, amely egyébként jogszabályba nem is ütközött, és elfogadták azt is, hogy arra okot adó körülményeket a szerződés részévé tett általános szerződési feltételek tartalmazzák. Amennyiben tehát ezeknek a körülményeknek a nem kellően egyértelmű, világos, az alperesnek indokolatlanul előnyöket biztosító rendelkezéseikre hivatkoztak, úgy az általános szerződési feltételek a szerződésmódosítást megalapozó körülményeit tartalmazó rendelkezései érvénytelenségének a megállapítása, esetlegesen az érvénytelenség jogkövetkezményeinek

az alkalmazása iránt kellett volna keresetet előterjeszteniük; a Pp. 215. §-án alapuló kérelemhez kötöttségből eredően a bíróság viszont nem állapíthatta meg a keresettel nem érintett szerződési feltételek érvénytelenségét.

Mindezek alapján az első fokú ítéletnek a keresetet elutasító rendelkezése érdemben helyes, ezért az ítélet tábla az első fokú ítéletet a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperesek fellebbezése eredményre nem vezetett, ezért a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte az ítélet tábla egyetemlegesen a felpereseket az alperes javára a másodfokú eljárásban felmerült, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a) pontja, (5) és (6) bekezdései szerint a fellebbezett értékre és a fellebbezési eljárásban kifejtett, egyetlen rövid fellebbezési ellenkérelem előadására korlátozódó jogi képviselői tevékenységre figyelemmel meghatározott mértékű ügyvédi munkadíj mint perköltség, valamint az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 46. §-ának (1) bekezdése szerinti fellebbezési illeték megfizetésére.

A perköltség vonatkozásában a teljesítési határidő a Pp. 217. §-ának (1) bekezdésén alapult.

D e b r e c e n, 2014. június 3.

Dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta s.k. a tanács elnöke, Dr. Pribula László s.k. előadó bíró,
Dr. Bakó Pál s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő